

**СЕКЦІЯ 3.
СУЧАСНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, ФІНАНСІВ, ОПОДАТКУВАННЯ,
АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ВИМІРИ
В УМОВАХ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ**

Анастасія БАЛАЦЬКА

аспірант кафедри фінансового менеджменту і страхування
Тернопільський національний економічний університет

**НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КРЕДИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ**

Формування системи фінансового забезпечення розвитку малих і середніх підприємств в Україні відбувається на фоні кризових явищ в економіці, військових дій на сході України, а відповідно і відсутності прямої державної фінансової підтримки. Тому залучення банківського кредиту для фінансового забезпечення розвитку малого та середнього підприємництва є класичною технологією запозичення необхідних фінансових ресурсів. На 01.01.2020 року до банківського сектору України входить 82 ліцензованих банки, з яких 39 – мають іноземні інвестиції, 18 банків із 100% іноземним капіталом і тільки близько 24 банків здійснюють фінансування малого та середнього підприємництва.[4] Згідно аналітичного звіту « Ділові очікування підприємств України», який здійснює НБУ мале підприємство має обмежені можливості для отримання кредиту у найближчий час: лише 27% малих і 33,2% середніх підприємств планують пожити заяви на отримання кредиту, не зважаючи на зростання потреби у зовнішньому фінансуванні.[3] Хоча переваги кредитування ринку підприємництва для комерційних банків очевидні – це високодохідний бізнес і можливість диверсифікації кредитного портфеля, однак проблеми розширення кредитування пов'язані з тим, що банки самі відчувають труднощі при видачі кредитів.

Для активізації кредитування малих та середніх підприємств слід використовувати регуляторні заходи держави у наступних напрямках:

- виваженого пом'якшення монетарної політики з врахуванням темпів інфляції та темпів зростання ВВП через цілеспрямоване зниження облікової ставки, що стимулюватиме зниження відсоткових ставок за кредитами, тобто розширить платоспроможний попит на них;
- запровадження обмежень щодо ставок по окремих видах депозитів, які носять короткостроковий характер, що дозволить банкам формувати ресурси для середньо строкового та інвестиційного кредитування;
- розробку механізмів рефінансування банків для кредитування підприємств, що займаються інвестиційно – інноваційною діяльністю;
- зменшення розміру обов'язкових резервів банків з врахуванням частки кредитів та мікрокредитів, наданих малим підприємствам у загальному обсязі кредитного портфеля, що забезпечить розширення ресурсної бази банків;
- стимулювання розвитку кредитної інфраструктури, що забезпечуватиме зниження ризиків та затрати кредитування підприємницьких структур;
- залучення в Україну коштів міжнародних фондів, міжнародних фінансових організацій та забезпечення доступу до них вітчизняних фінансово – кредитних установ, які спеціалізують на кредитуванні підприємництва.

Серед проблем банківського кредитування малого підприємництва слід виділити: високі ризики кредитування, висока вартість кредитних ресурсів та їх короткострокова структура, короткостроковий характер кредитування, невисока рентабельність кредитування для банків, труднощі об'єктивної оцінки реальної кредитоспроможності малого підприємництва, зниження мотивації частини банків до кредитування внаслідок розміщення ними коштів на депозитних сертифікатах НБУ та на придбання ОВДП, брак довгострокових коштів у банках.[1,с.31]

Отже, для налагодження та стимулювання ринкової взаємодії між малими і середніми підприємствами та банками необхідна мотиваційна основа, яка включає в себе виробничу необхідність взаємовідносин, їх фінансову можливість реалізації та економічну ефективність співпраці. В економічній літературі розрізняють наступні форми (зовнішній прояв, вигляд) взаємодії підприємств і банків: клієнтська взаємодія, партнерство, інтеграція та участь в капіталі [2, с.35-36].

З огляду на діюче вітчизняне законодавство і, зокрема, на Закон України «Про банки і банківську діяльність» найбільш доцільними формами взаємодії МСП і банків є клієнтська взаємодія та партнерство..

При партнерській формі взаємодії головною ціллю банків є можливість сприяння не скільки досягнення фінансового результату, а скільки процесу розвитку підприємництва, тобто прогнозування перспективно можливого розвитку конкретного суб'єкту підприємництва, підвищення результатів його діяльності, стійкості ринкових позицій, а звідси і власний прибуток, що набуває і стратегічного значення. Тому критеріями вибору банку, особливо щодо його можливостей до клієнтської та партнерської форми взаємодії банків та малих і середніх підприємств виступатимуть:

запровадження стандартизації кредитних продуктів та процесу кредитування для підприємницьких структур; розширення спектру інформаційно-консультаційної допомоги малому підприємству; приєднання до участі в роботі міжнародних програм та фондів; індивідуалізація роботи з клієнтами – малими та середніми підприємствами;

налагодження автоматизації процесу кредитування підприємництва; створення умов та розробка критерій оцінки господарської діяльності малих і середніх підприємств до партнерської співпраці; застосування в практичній роботі комплексного банківського обслуговування підприємств з пропозиціями необхідних комплексних банківських продуктів.

Використання комплексних банківських продуктів для МСП банками, дозволить останнім знизити реальну відсоткову ставку за кредитами шляхом оптимальної комбінації наявних в банку фінансових продуктів.

В Україні мікрокредитування розвивається лише двома напрямками: у співпраці з міжнародними фінансовими організаціями через вітчизняну банківську систему (НУФ, ЄБРР) та наданням мікрокредитів малому бізнесу з відшкодуванням частини відсотків у рамках співпраці комерційних банків з місцевими органами влади на регіональному рівні. На наш погляд, найбільш вдалим для вітчизняної практики фінансового забезпечення малого підприємництва є поєднання банків та небанківських мікрофінансових організацій у дворівневу систему мікрокредитування. Для цього першочерговим завданням виступатиме – законодавче забезпечення роботи мікрофінансових організацій та їх діяльності в частині їх прав та обов'язків, що дасть можливість розробки єдиних стандартів регулювання процедури мікрокредитування та вдосконалення державної підтримки небанківських установ (кредитних спілок, товариств взаємного кредитування, фондів), особливо, у законодавчій частині, в якій би передбачалося визначення специфічної їх діяльності, правовий статус, принципи та механізм функціонування та адаптувати світовий досвід щодо розвитку механізмів фінансування мікрофінансових установ.

Список використаних джерел

1. Жежерун Ю. Міжнародний досвід банківського кредитування малого і середнього підприємництва / Ю.В. Жежерун // Фінансовий простір. - 2017. - №1(25). - с.27-32.
2. Лотоцький В.А. Форми та види взаємодії підприємств та банків в Україні. / В.А. Лотоцький // Формування ринкових відносин в Україні. - 2015. - №9(172) - с.35-39.
3. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: - <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний веб-сайт Національного Банку України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: - <http://bank.gov.ua>